

[Axel Sørensen.]

ning; navnlig gælder dette for de landmænd, som har reduceret eller helt afskaffet deres kvægbesætninger på grund af vanskelighederne ved at få fornøden arbejdskraft, og derfor berører det måske mest det større landbrug.

Dette er baggrunden for det foreliggende forslag. Som det allerede er nævnt, angår det en pligt for margarinefabrikkerne til at aftage et kvantum, der står i et passende forhold til deres fedtstofforbrug til margarinefabrikationen. Ifølge bemærkningerne til lovforslaget drejer det sig om ca. 19 000 tons rapsfrø. Da dette ikke tilnærmelsesvis er hele produktionen af rapsfrø, kan der blive tale om kvanta, der kan bearbejdes og sælges til eksport. Afregningsprisen til avlerne er i lovforslaget ansat til henholdsvis 80 øre for vinterraps og 70 øre for forårsraps plus den afgift på 42 øre, som indgår i en fond, der senere fordeles mellem samtlige rapsavlere. Ordningen kan måske bevirke en forskel for de enkelte landmænd, efter som de afsætter et større eller mindre kvantum rapsfrø uden om de danske margarinefabrikker. Der er ingen leveringspligt.

Prisen på bordmargarine, der forhandles her i landet, vil som følge af ordningen stige med 10 øre pr. kg eller mindre end efter den frivillige rapsordning, så man kan sige, at lovforslaget betyder for så vidt ingen fordyrelse.

Jeg skal ikke på nærværende tidspunkt knytte yderligere bemærkninger til forslaget, da jeg går ud fra, at det henvises til et udvalg, hvor der vil blive lejlighed til at få eventuelle spørgsmål besvaret, men jeg skal slutte med på det radikale venstres vegne at anbefale det foreliggende lovforslag.

Morten Lange: Jeg vil gerne begynde med — det er måske klogt — at befæste den borgfred, som den højtærede landbrugsminister lige netop foreslog mig, hvad angår spørgsmålet om at tro på, hvad der står i avisen. Jeg er fuldstændig klar over, at det skal man gøre med stor varsomhed. Jeg var glad ved at høre, hvad ministeren sagde i den anledning.

Når jeg går ned fra dette podium, skal jeg have fornøjelsen at befæste borgfreden

ved at overrække en buket raps, som kan cirkulere mellem den højtærede ministers kolleger — jeg er ikke i tvivl om, at den højtærede minister selv kender raps udmærket. Raps er ellers en ny plante i dansk landbrug, i hvert fald har den været væk i lange tider.

Der er blevet sagt så meget om rapsdyrkning, kloge og besindige ord om de krav, den stiller, om skovnærhed og lignende, og jeg skal lægge mit lidt til, for dog at sige noget pænt om lovforslaget, og sige lidt om rapsens forhistorie og dyrkning, som måske også belyser lidt af, hvad der er indeholdt i lovforslaget.

I den økonomiske plantelære fra ca. 1793 — hvis jeg må tillade mig et citat — står der:

„Man inddeler rapsæden efter tiden, da den udsås, i sommer- og vinterrapsæd; hin udasås sildig om foråret til Sankt Hans dag og høstes i august eller september, denne sås i september og høstes i juni.“

Det giver jo allerede en indikation, som vi får brug for senere, nemlig at rapsen synes på en forholdsvis komfortabel måde at gå ind i arbejdsprocessen i det danske landbrug. Arbejdet er noget forskudt i forhold til forskellige andre ting, og jeg har en fornemmelse af, at det var det ikke alene i 1793, men at det er det stadig væk. I „Danmarks Flora“ fra 1853 omtales rapsdyrkning som et spredt kuriosum. I „Nytteplanter“ fra 1937 anvises det, at rapsolien kan købes på apoteker til vågeknelamper på hospitaler, men ellers ikke bruges til noget som helst, og i dag står vi altså over for en lovgivning, som angiver en meget betydelig dyrkning af raps i Danmark.

Som sagt, den har vist sig igen at være en praktisk afgrøde, den dyrkes meget, og det er en af grundene til de kritiske bemærkninger, jeg har at gøre til det lovforslag, vi har fået forelagt her, nemlig det simple spørgsmål: er det overhovedet nødvendigt at subsidiere rapsdyrkingen? Det synes jo, efter hvad der er angivet i bemærkningerne til lovforslaget, at folk dyrker raps med stor fornøjelse og stor glæde alle de steder, hvor rapsen kan dyrkes på rimelig vis. Jeg forstod på det ærede medlem hr. Niels Ravn, at der var visse restriktioner